דכתיב [1]**ותשחת** הארץ לפני האלהים ותנא דבי רבי ישמעאל בכל מקום שנא' [6]השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים דבר ערוה שנא' [2]כי השחית כל בשר את דרכו עבודת כוכבים דכתיב [3]פן תשחיתון ועשיתם וגו' ואידך אורחייהו דקא מגלי שפיכות דמים דכתיב [4]שופך דם האדם וגו' ואידך קטלייהו הוא דקמגלי גזל דכתיב [5]כירק עשב נתתי לכם את כל וא"ר לוי כירק עשב ולא כירק גנה ואידך ההוא למישרי בשר הוא דאתא אבר מן החי דכתיב [6]אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו ואידך ההוא [7]למישרי שרצים הוא דאתא סירוס דכתיב [7]שרצו בארץ ורבו בה ואידך לברכה בעלמא כלאים דכתיב [8]מהעוף למינהו ואידך ההוא לצותא בעלמא **אמר רב יוסף אמרי** בי רב על שלש מצות בן נח נהרג: גש"ר סימן: על גילוי ערות ועל שפיכות דמים ועל ברכת השם מתקיף לה רב ששת בשלמא שפיכות דמים דכתיב [4]שופך דם האדם וגו' אלא הנך מנא להו אי גמר משפיכות דמים אפילו כולהו נמי אי משום דאיתרבאי [9]מאיש איש עבודת כוכבים נמי איתרבי [10]מאיש איש אלא אמר רב ששת אמרי בי רב על ארבע מצות בן נח נהרג ועל עבודת כוכבים בן נח נהרג והתניא [11]בעבודת כוכבים דברים שב"ד של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אזהרה אין מיתה לא אמר רב נחמן בר יצחק אזהרה שלהן זו היא מיתתן רב הונא ורב יהודה וכולהו תלמידי דרב אמרי [12]על שבע מצות בן נח נהרג גלי רחמנא בחדא והוא הדין לכולהו ועל הגזל בן נח נהרג והתניא [13]על הגזל גנב וגזל וכן יפת תואר וכן כיוצא בהן [2]כותי בכותי וכותי בישראל אסור וישראל בכותי מותר ואם איתא ניתני חייב משום דקבעי למיתני [14]סיפא ישראל בכותי מותר תנא רישא אסור והא כל היכא דאית ליה חיובא מיתנא קתני דקתני רישא [15]על שפיכות דמים כותי בכותי וכותי בישראל [7]חייב ישראל בכותי פטור התם היכי ליתני ליתני אסור ומותר והתניא [1] [16]כותי [17] ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין כיוצא בו בגזל מאי היא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא לפועל בכרם פועל בכרם אימת אי בשעת גמר מלאכה התירא הוא [1]אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא אלא אמר רב פפא לא נצרכה [1]אלא לפחות משוה פרוטה אי הכי כותי בישראל אסור הא [18]בר מחילה הוא נהי דבתר הכי מחיל ליה צערא בשעתיה מי לית ליה כותי בכותי כיוצא בהן כיון [19]דלאו בני מחילה נינהו גזל מעליא הוא אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא נצרכה אלא [20]לכובש שכר שכיר כותי בכותי וכותי בישראל אסור ישראל בכותי מותר כיוצא ביפת תואר מאי היא [21]כי אתא רב דימי א"ר אלעזר א"ר חנינא [22]בן נח שייחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג עליה כיוצא בו דשפיכות דמים לא תניא אמר אביי אי משכחת דתניא רבי יונתן בן שאול היא דתניא [23]רבי יונתן בן שאול אומר [1]רודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל

נהרג

ותשחת הארץ. מדלמינוס עלייהו שמע מינה מיפקוד עלייהו: **כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.** גלוי עריות דכתיב (משלי ל) דרך גבר בעלמה ודור המבול על העריות נענשו כדכתיב (בראשית ו) וירלו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה: **ואידך.** מאן דדרים ולו [שם כז] אמר לך אזהרה מילו הוזהר אדם הראשון וגבי דור המבול אורחייהו מגלי להודיעך על מה נענשו: **קטלייהו קא מגלי.** בחיזו מיתה ימיתם ולעולם הוזהרו מילו: **כירק עשב.** עשב קרי עשב האפר וכל הגדל מאיליו שאין בו טורח למרוח ולזרוע: **למישרי בשר הוא דאתא.** כדאמר לקמן בפרקין (דף נט.): אדם הראשון לא הותר לו בשר באכילה אלא עשבים ואילנות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ[a] העשבים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והוזהרו על אבר מן החי מאכול תאכל[b] וללמדך דאפי' איבר ממיתה אלא שנפל ממנה אבר מאיליו לא תאכלנו ובאו בני נח והתיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אלטריך לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: **בשר בנפשו דמו.** בעוד שהוא הבשר בנפשו היא דמו לא תאכלו הבשר: **למישרי שרצים הוא דאתא.** משום שהוזהרו באבר מן החי מאכול תאכל אתא האי קרא למשרא אבר מן החי בשרצים והכי דרשינן לקמן בפרקין (דף נט.) אותו בשר שקרוי דמו בנפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק מבשרו אסרנא לכו באבר מן החי ולא בשרצים שאין דמו קרוי נפש אלא הרי הוא כבשרו דאילו בישראל לא מחייבי עליה כרת כדאמר בכריתות (דף כח.) דלית ביה אלא לאו אדם דשרצים בבשר: **לברכה בעלמא.** לא לפרות ולא לרבות צווח אלא ברכה בפריה ורביה: **מן העוף למינהו.** מדלגטוה להיא זכר ונקבה לתיבה מכל מין ולא שיזדווג לו מין אחר שמע מינה אסורין להרביע כלאים: **ואידך.** לאו משום איסור כלאים אלא לצוות בעלמא שכל אחד ואחד נוח לו לצוות מינו מצוות מין אחר: **על שלש מצות בן נח נהרג.** ואף על פי שנלטוו בשבע אין נהרגין אלא על שלש כדפרים להו רב ששת דבשפיכות דמים כתיבא בהדיא דמו ישפך[c] וגלוי עריות וברכת השם כתיב בני ישראל אים אישש[e] ודרשי' להו[f] לרבות את הכותים להיות במיתה כישראל: **כעבודת כוכבים נמי.** כתיב בני מולך אים אים בקדושים תהיו: **על ד' מצות.** עבודת כוכבים הוסיף עמהם: **כעבודת כוכבים דכתיב שב"ד ישראל וכו'.** הכי קאמר בלאיסור עבודת כוכבים אותם דכתיב שב"ד ישראל ממיתין עליהם כגון כל עבודות שדרכן של עבודת כוכבים בכך וזבוח וקיטור אפי' שלא בדרכה כדלקמן בפירקין (דף ס.): **אזהרה שלהם.** כלומר כל אזהרה דתנא תנא גבי בני נח זו היא מיתה שלהם דלא דייק בהו תנא למיתני מיתה גבי חייבי מיתות ואזהרה בשאין בהן מיתה כלגבי ישראל: **גלי רחמנא בחדא.** בשפיכות דמים: **על הגזל.** כך הוא מצות בני נח גנב וגזל וכן יפת תואר דהוי נמי גזל שגזלון את אשתו במלחמה: **וכן כיוצא בהן.** שאין ממש גזל אלא דומין להם ולקמן מפרש להו: **ישראל בכותי מותר.** דלא תעשוק את רעך כתיב (ויקרא יט) ולא כותי ומדרבנן [a] איכא למאן דאסר משום חילול השם בהגזל בתרא (ב"ק דף קיג.): **משום דקבעי למיתנא סיפא ישראל בכותי מותר.** ואי תנא גבי כותי בכותי חייב הוה תני ישראל בכותי פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי תנא בריש לשון איסור דליתני גבי ישראל מותר דס"ל דאמר מותר ממש: **הא כל היכא דאיכא חיוב מיתה מתנא תנייה.** בלשון חיוב ומדנקט הכא לשון איסור ש"מ דווקא תנינהו: **היכי ליתני.** לעולם הכא לאו דווקא איסור נקט אלא משום סיפא ודקשיא לך רישא מדלא נקט נמי לשון איסור ש"מ דווקא תני להו אם לא מלי למיתנא לשון איסור משום דנבעי למימר ישראל בכותי מותר ולא מלי מתני ליה: הא"ג **הכותי**[b] **וכן רועי בהמה דקה ישראל.** שסתמן גזלנים שמרעים בהמתן בשדות אחרים: **לא מעלין ולא מורידין.** לא מעלין אותם מן הבור להעלים מן המיתה ולא מורידין אותם לבור להמיתם בידים [אבל המידנא דין זה אינו נוהג כי בעלו ד"ן]: **פועל בכרם.** ואוכל מן הענבים: **בשעת גמר מלאכה.** כגון שסכרו לבור: **הפירא הוא.** ואפי' ישראל בישראל דכתיב (דברים כג) ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן בשעה שאתה נותן לכליו של בעל הבית אתה אוכל ובריתא קתני ישראל בכותי מותר הא ישראל בישראל אסור ותו בכותי היכי אסור ליה מי איכא מידי דישראל בישראל שרי ולכותי אסור: **אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא.** וגזל תנא ליה רישא: **נערא בשעתא מי ליה ליה.** הלכך גזל הוא אלא שאין ב"ד ישראל מזקקין להשיבו דבתר הכי מחיל ליה ובישראל בישראל נמי אסור ומעבר לא עבר דכתיב (ויקרא יט) לא תגזול (שם ה) והשיב את הגזילה אמידי דהשבון קרי גזל ואידך לא אבל בכותי דלאו בר השבון הוא שכל דינו למיתה לא נפיק פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה ואפי' מישראל דמחיל ליה בתר הכי: **כותי בכותי כיוצא בו.** בחמיהה. ובגבי כותי בכותי מוציא פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי כיוצא בו בגזל ולא גזל ממש: **בכובש שכר שכיר.** דגזל לא הוי אלא בחוטף דבר מיד חבירו כדאמר בב"ק במרובה (דף עט.) מקרא דויגזול את החנית מיד המצרי (ש"ב כג): כיוצא בו בגנב נראה בעיני מדלא קבעי לה מאי היא לא משכחת ליה ולאו עליה קאי אלא לגזל ויפת תואר: **נהרג עליו.** משום גזל ואף על פי שאין זו בעולת בעל דאישות אלא דזנות בעלמא בחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנעניה שייחד ישראל לעבד עברי ובא עליה כותי נהרג. ישראל בכותי מותר כותי שייחד שפחה לעבדו ובא ישראל ולקחה בשביה מותר דהא אפי' אשתו גמורה מותרת לו. ישראל בישראל אסור דהיינו שפחה חרופה שחייבין עליה אשם: **כיוצא בו גבי שפיכות דמיס לא תנא.** האי תנא דלעיל משום דאין לשפיכות דמים שאינו חייב גמור או מותר לגמרי כגון (ו) נרדף שניתן להגלל עצמו בנפשו של רודף דאילו שופך דם בשוגג שפיכות דמים גמורה הוא אלא רחמנא חס עליה: **ויכול.** הנרדף להציל עצמו באחד מאבריו של רודף כגון לקטע רגלו: **ולא הציל.** אלא הרגו:

נהרג

מסורת הש"ס

א) ע"ז כג: חולין כג. תמורה כח: בכורות מז., ב) [לקמן נט.], ג) [ע"ז ו:], ד) [תוספתא דע"ז פ"ט], ה) [שבת ל. וש"נ], ו) [שם בתוספת'], ז) ע"ז כו. ע"ש [דף יג: ובתוספ' בב"מ פ"כ], ח) [כ"ש: הגרוס], ט) פסחים נ:, י) [לקמן נט.], כ) [לקמן נח:], ל) [לקמן עד.], מ) [בראשית ח], נ) [שם], ס) [בראשית יט], ע) [ויקרא יח בגילוי עריות, שם כד בברכת השם], פ) [כאן יבש"ב], צ) בס"ח: הגרוס, וכן להלן.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כיולא וכו' בגון (נדרים) מז"מ וכ"ב ס"א רודף: (ב) תוס' ד"ה דכתיב וכו' ולא ענש אלא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ישראל בנכרי כו' ומדרבנן מיכא כו'. נ"ב תמוה מאד ועמ"ש (בחו"מ) בסימן שמח (ס"ק מ. ובאה"ע סי' כ"ח סק"ה):

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר. בדור המבול כתיב, ודור המבול בערוה קנקני, כדכתיב (בראשית ו) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מקקין לנשי רעיהן ולכל בהמה ומיה (חולין כג.), ורועי בהמה דקה. הן ישראל והן גוזלין הרי הן כעובדי כוכבים (ע"ז יג.). לא מעלין אותן מן הבור. אם נפלו לתוכו, אלא יניחם וימותו, ולא מורידין. אותן לבור להמית אותן בידים (שם: דלאו בני מחילה נינהו. בני נח מחוסרים הם (לקמן נט.). ויכול. הנרדף לו הרוגהו, להצילו באחד מאבריו ולא הציל. אלא בנפשו (לקמן עד.).

עין משפט
נר מצוה

פח א מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה יד סמג עשין קכב:
פט ב מיי' שם הלכה ט:
צ ג מיי' שם הלכה ד:
צא ד מיי' פ"ב מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג:
צב ה מיי' פ"י מהלכות עכו"ם הלכה ח ופ"ד מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג טור שו"ע יו"ד סימן קנח סעיף ח וטוש"ע חו"מ סימן תכה סעיף ה:
צג ו ז ח מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ט:
צד ט מיי' שם הלכה ח:
צה י מיי' שם הל"ד:

תורה אור השלם

1. וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס: בראשית ו י א
2. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ: בראשית ו יב
3. פֶּן תִּשָּׁחֵתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל סָמֶל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה: דברים ד טז
4. שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם: בראשית ט ו
5. כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל: בראשית ט ג
6. אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ: בראשית ט ד
7. וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׁרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ בָהּ: בראשית ט ז
8 מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת: בראשית ו כ
9 אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְיָ: ויקרא יח ו
וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ: ויקרא כד טו
10. וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ מוֹת יוּמָת עַם הָאָרֶץ יִרְגְּמֻהוּ בָאֶבֶן: ויקרא כ ב

לנערה המאורסה דלדידהו לית להו. והא דאמר נסוף פ"ק דכ"ב (דף מז: ושם) אומו היום עבר אומו הרשע ממש עבירות בא על נערה המאורסה אע"ג דלא נעטוו דבר מכוער הוא דקחשיב נמי ושט את הבכורה אע"פ שלא החטיאו על כך ואשכחן נמי שפיפר הכתוב בגנותו בדבר שעתידה תורה לאסור דאמרי' לקמן (נח:) כותי מותר בבתו ובפ' כהן משוח (הוריות י:) אמרי' לוט ושתי בנותיו הם נתכוונו לדבר מצוה לדיקים ילדו בם הוא שנתכוין לדבר עבירה ופושעים יכשלו בם: **ואי** בדינא דידהו סייף הוא. המ"ל דתנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח חנק: **וחכמים** אומרים הרבה עריות.

פ"ה כגון כל חייבי כריתות דלרבנן אתרבו להו בני נח מאיש איש לכל האמור בפרשה ור"מ לא דרשי איש איש לרבויא אע"ג דלעיל (דף נו.) גבי ברכת השם דרשי ר"מ איש איש ומשמע דמאן דדרשי חדא דרשי כולהו דמתוך כך מסיק לעיל על [1]שבע מצות בני נח נהרג התם משמיה דנפשיה והכא ר"מ אליבא דר' עקיבא כדמוקי לה בסמוך מיהו הא דמרבינן לעיל נכרי מאיש איש היינו בעריות דידן אבל דידהו נ"ל מדכתיב לאמר א"כ בין לר' מאיר בין לרבנן הא דדרשי איש איש היינו בעריות דידן אבל דידהו מדכתיב לאמר ודרשי להו רבנן לכל עריות דידהו אבל לר"מ ס"ל כיון שפירש בבני נח על כן יעזב איש דהיינו חייבי מיתות הן הן העריות שמוזהרין עליהן ואין להרבות יותר:

[2]**הורתו** שלא בקדושה ולידתו בקדושה. פ"ה דנקט הכי משום למעוטי הורתו ולידתו בקדושה כיון דדמי לישראל גזר בו ר"מ אפי' בשאר האב ואפי' שנולדו אותן הקרובים בהיותו נכרי[3] וי"ל איפכא דאדרב' כיון דהורתו ולידתו בקדושה הרי הוא כישראל ומותר אפי' באחותו מן האם שנולדו מקודם דליכא למיגזר שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה כיון דלית בהו לד פסלות[3] דהנהו ודאי כשאי אמהות דמו ועי"ל דהורתו ולידתו בקדושה נמי כך דינו והא דלא נקטי לרבותא משום דלא פסיקא ליה למתני שאין להם[3] שאר האב דמה שנולד לאביו בקדושה אסור מדאורייתא:

נשא

נהרג עליו אשכח ר' יעקב בר אחא דהוה כתיב בספר אגדתא דבי רב [4]בן נח נהרג בדיין א' ובעד אחד שלא בהתראה מפי איש ולא מפי אשה ואפילו קרוב משום רבי ישמעאל אמרו [5]אף על העוברין מגהני מילי אמר רב יהודה דאמר קרא [1]אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש אפילו בדיין אחד [1]מיד כל חיה אפילו שלא בהתראה [1]אדרשנו ומיד האדם אפילו בעד אחד [1]מיד איש ולא מיד אשה אחיו אפילו קרוב משום רבי ישמעאל אמרו אף על העוברין מאי טעמיה דרבי ישמעאל דכתיב [2]שופך דם האדם באדם דמו ישפך איזהו אדם שהוא באדם הוי אומר זה עובר שבמעי אמו ותנא קמא [6]תנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלא חנק ושדי ליה האי באדם אסיפיה דקרא ודרוש ביה הכי באדם דמו ישפך איזהו שפיכות דמים של אדם שהוא בגופו של אדם הוי אומר זה חנק מתיב רב המנונא ואשה לא מפקדה והכתיב [3]כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' הוא מותיב לה והוא מפרק לה בניו לדין ביתו לצדקה אמר ליה רב אויא סבא לרב פפא אימא בת נח שהרגה לא תיהרג מיד איש ולא מיד אשה כתיב אמר ליה הכי אמר רב יהודה שופך דם האדם מכל מקום אימא בת נח שזינתה לא תיהרג דכתיב [4]על כן יעזב איש ולא אשה א"ל הכי אמר רב יהודה [4]והיו לבשר אחד הדר ערבינהו קרא ת"ר איש מה תלמוד לומר [5]איש איש [1]לרבות את הכותים שמוזהרין על העריות כישראל והא מהכא נפקא מהתם נפקא [6]לאמר [3]זה גילוי עריות התם בעריות דידהו והכא בעריות דידן דקתני סיפא בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל למאי הלכתא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא נצרכה אלא לעדה ועדים והתראה מגרע גרע אלא א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לנערה המאורסה דלדידהו לית להו דדייניגן להו בדינא דידן אבל אשת איש בדינא דידהו דייניגן להו והתניא [7]בא על נערה המאורסה נידון בסקילה על אשת איש נידון בחנק ואי בדינא דידהו סייף הוא אמר רב נחמן בר יצחק [8]מאי אשת איש דקתני כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה דלדידהו לית להו דייניגן להו בדינא דידן דתני ר' חנינא [9]בעולת בעל יש להן נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להן תניא כוותיה דר' יוחנן [10]כל ערוה שב"ד של ישראל ממיתין עליה בן נח מוזהר עליה אין ב"ד של ישראל ממיתין עליה אין בן נח מוזהר עליה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [א] הרבה עריות יש שאין בית דין של ישראל ממיתין עליהן ובן נח מוזהר עליהן בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל בא על עריות בן נח נידון בדיני בן נח ואנו אין לנו אלא נערה המאורסה בלבד ונחשוב נמי נכנסה לחופה ולא נבעלה האי תנא תנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלא חנק אידי ואידי חנק הוא וסבר רבי מאיר כל ערוה שבית דין של ישראל ממיתין עליה בן נח מוזהר עליה והא תניא [7]גר שהיתה

הוא דכתיבי: **הרבה עריות יש.** כגון כל חייבי כריתות בן נח מוזהר עליהם לרבנן אתרבו בני נח מאיש איש לכל האמור בפרשה ור"מ לא דרשי איש איש לרבויי: **בא על עריות ישראל.** עבריות: **עריות בני נח.** כותיות: **ואנו אין לנו.** שיהא בן נח חלוק בין ישראלית לכותית אלא נערה המאורסה משום דלדידהו לית להו קטלינן ליה בקטלא דידן: **אידי ואידי חנק הוא.** דינו ודייניהן שוין בה: שהורתו

עין משפט נר מצוה

צו א מיי' פ"ט מהלכות מלכים הלכה יד:
צז ב מיי' שם הלכה ד:
צח ג מיי' שם הלכה ו והלכה ה:
צט ד ה ו מיי' שם הל"ז:

תורה אור השלם

1. וְאַךְ אֶת דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ מִיַּד כָּל חַיָּה אֶדְרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֶדְרֹשׁ אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם: בראשית ט ה
2. שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם: בראשית ט ו
3. כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא יְיָ עַל אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו: בראשית יח יט
4. עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: בראשית ב כד
5. אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְיָ: ויקרא יח ו
6. וַיְצַו יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל: בראשית ב טז

מסורת הש"ס

א) [לקמן עח:], ב) [נעיל מ:], ג) [תוספ' דע"ז פ"ט ע"ס], ד) יבמות לח. ע"ס, ה) [דנכרים כב], ו) [בראשית כ], ז) ל"ל מרבע, ח) שיך לקמן דף נח., ט) בס"ל: הקרובים בגויס, י) בס"ל: גיות, כ) ל"ל לו. רש"ש,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דלדידהו וכו' על כרחך כיון דקטלוה:

הגהות הגר"א

[א] גם' הרבה עריות. נרשום קו על חיבות הרבה עריות וכ"כ הרמב"ם לא גרס לה ומפרש דגם מכמיס ס"ל כר"מ ואין מוסיפין רק אחותו מאמו כפשטא דקרא וגם אמנה וגו' ולא כתמיה לקמן ומחמ שם עריות לכ"ל וכר"ע וחכמים (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' רסו ס"ק ג'):

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה בא על נערה המאורסה נידון בסקילה כישראל. כאן סס"ד ואח"ז מה"ד ולא בדינא דידהו וכו'. כל"ל:

שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה [א]יש לו שאר האם ואין לו שאר האב הא כיצד [ב]נשא אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות האב מן האם יוציא מן האב יקיים אחות האם מן האם יוציא אחות האם מן האב ר"מ אומר יוציא וחכ"א [ג]יקיים שהיה ר"מ אומר כל ערוה שהיא משום שאר אם יוציא משום שאר האב יקיים [ד]ומותר באשת אחיו ובאשת אחי אביו ושאר כל עריות מותרות לו [ה]לאתויי אשת אביו [ו]נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת ולכתחילה לא יכנוס מתה אשתו [ז]מותר בחמותו ואיכא דאמרי אסור בחמותו אמר רב יהודה לא קשיא הא ר"מ אליבא דר' אליעזר והא ר"מ אליבא דר"ע דתניא [ח]על כן יעזב איש את אביו ואת אמו רבי אליעזר אומר אביו אחות אביו אמו אחות אמו ר"ע אומר [ט]אביו אשת אביו אמו אמו ממש [י]ודבק בזכר [יא]ולא בזכר [יב]באשתו [יג]ולא באשת חבירו [יד]והיו לבשר אחד [טו]מי שנעשים בשר אחד יצאו בהמה וחיה שאין נעשין בשר אחד אמר מר רבי אליעזר אומר אביו אחות אביו אימא אביו ממש היינו ודבק ולא בזכר אימא אשת אביו היינו באשתו ולא באשת חבירו אימא לאחר מיתה דומיא דאמו מה אמו דלאו אישות אף אביו דלאו אישות אמו אחות אמו ואימא אמו ממש היינו באשתו ולא באשת חברו ואימא לאחר מיתה דומיא דאביו מה אביו דלאו ממש אף אמו דלאו ממש רע"א אביו אשת אביו ואימא אביו ממש היינו ודבק ולא בזכר א"ה אשת אביו נמי היינו באשתו ולא באשת חברו [טז]לאחר מיתה אמו אמו ממש היינו באשתו ולא באשת חברו [יז]אמו מאנוסתו במאי קא מיפלגי ר"א סבר אביו

נשא אחותו מן האם יוציא. פ"ה שלא יאמרו נאנו מקדושה ממורה לקדושה קלה דסבר ר"מ אחותו מן האם אסור לבני נח ואפי' אחות אביו מן האם ואחות האם מן האם וכדיליף רבי אליעזר לקמן מעל כן יעזב איש את אביו ואת אמו וכפירוש זה משמע בפ"ב דיבמות (דף כב. ושם) דבעו במערבא גזרו שניות בגרים או לא וקאמר השתא ערוה מי לאו משום שלא יאמרו נאנו מקדושה ממורה לקדושה קלה לא גזרו בה רבנן שניות מיבעיא אבל בפ' נושאין (יבמות לז:) פ"ה דהיינו טעמא דאחותו מן האם יוציא דגזרינן שמא יבא אחותו שנולדה אחריו דאיכא איסורא דאורייתא משמע לאותו הפירוש דהורתו ולידתו שלא בקדושה דליכא למיחש לאיסורא דאורייתא לא מיתסר באחותו מן האם ואי אפשר לומר כן דאמרי' התם (דף לז:) גבי בני יודן אמתא אישתמרור דהורתן ולידתן שלא בקדושה הוה ואסר להו רב ששת למיכבד נשי אהדדי מיהו קשה דבהיא דבני יודן אמתא משמע דלא הוי טעמא משום שמא יאמרו נאין מקדושה ממורה לקדושה קלה אלא משום דילמא אתי לאיחלופי בישראל דקאמר מן האם ולא מן האב כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי מן האב ומן האם ואי משום שמא יאמרו אמאי שרי התם מן האב ומן האם אבל אי משום איחלופי ניחא כיון דאיכא לד אב לא אתי לאיחלופי דכותיס לית להו קורבת אב ולא שייך למיגזר בהו אטו ישראל וכן משמע בפ"ב דיבמות (דף כב.) דטעמא משום איחלופי דאמר אמימר אפילו אחיס מן האם מעידין לכתחלה ומאי שנא מערוה ערוה לכל מסורה עדות לב"ד מסורה משמע דטעמא דערוה משום דאתי לאיחלופי בישראל וכן פירש הקונטרס התם ערוה לכל מסורה הכל נושאין נשים ואי שרית להו לקיימה אתו נמי למישרי ערוה לישראל וי"ל דבן נח לא אסור באחותו אפי' מן האם והני תרי טעמי נריכי דיש מקומות דשייך האי טעמא דלא שייך (ז) האי אידך

שהיתה הורתו שלא בקדושה. וכל גר שנתגייר בקטן שנולד עכשיו בלא אב ואם וקרובים דמי [ובמות כב.] ואין עליו קורבה מקודש לכן ומיהו רבנן הוא דגזור עליה בכל האסורות לו (ח)(בהיותו כותי) משום שלא יאמרו נאין מקדושה ממורה לקדושה קלה [שם]. הלכך נשא אחותו מן האם שנולדה קודם שנתגייר הרה ומגייר עם אמה ונשאה זה משגדל יוציא דאחותו היא ולא גרע מבן נח ומדרבנן שלא יאמרו וכו' דקסבר ר' מאיר אחותו מן האם אסורה לבני נח ואפי' אחות אביו מן האם ואחות אמו מן (ט)האב ויליף לה מעל כן יעזב איש את אביו ואת אמו (י) דאביו זה אחות אביו ואמו זה אחות אמו כדדרים ליה ר"א לקמן בשמעתין: **מן האב יקיים.** דלא נאסר איסור אחות בבני נח אלא מן האם דכתיב (בראשית ב) וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי אלמא בת האב שריא להו ובת האם לא שריא להו: **אחות אביו מן האם יוציא.** כדכתיב (שם ג) על כן יעזב איש את אביו ודרשינן את אביו אחות אביו מן האם: **אחות אם מן האם יוציא.** כדכתיב את אמו זו אחות אמו מן האם: **ר"מ אומר יוציא.** גזירה משום אחותו מן האם דכיון דשם לד שאר האם כאן אע"ג דמן האב היא אי שרית ליה אתי למימר אין לגר אפי' שאר אם ואתי למישרי אפי' אחותו מן האם וכ"ש אחות אמו ואחות אביו מן האם: **וחכ"א יקיים.** ולא גזר". והוא הדין להורתו ולידתו שלא בקדושה והא דנקט הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה לא בא למעוטי הורתו ולידתו שלא בקדושה אלא למעוטי הורתו ולידתו בקדושה וכיון דדמי ליה לישראל גזר ביה ר"מ דילמא אתי לאיחלופי בישראל ואפילו בשאר האב ואפי' נולדו אותן קרובות בהיותו כותי: **ומותר באשת אחיו.** ואפילו מאמו ולאחר מיתה ואפילו נשאה אחיו משנתגייר או נשאה כשהוא כותי ומשנתגייר קיימה דאין אשה את לבני נח וליכא למיחש שמא יאמרו וכו'. וכן אשת אחי האב וכן כל הנאות מחמת אישות דכיון דלשמא יאמרו ליכא למיחש דקסבר לא נאסרו לבני נח ומשום קורבה נמי ליכא למיחש דבקטן שנולד דמי: **ושאר כל עריות.** שבאות מחמת אישות מותרות לו: **לאתויי אשת אביו.** אבל כלתו ואחות אשתו ליכא לרבוי דהא בגר שהיתה לידתו בקדושה קיימא וזה לא היתה לו בלא אשה אלא ביאדות ולאתויי אחות אשתו נמי לא (יא)(נריכא ליה) דהא קתני בהדיא נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת וה"ה לשתי אחיות: **נשא אשה ובתה.** אשאר גרים קאי כשנשאם (יב)(בהיותם כותי) ונתגיירו עמו. אי נמי אהא קאי ומשום דהך גיורות קאמר וה"ה לישראל גמור: **ולכתחילה לא יכנוס.** מפרש ביבמות בפ' נושאין על האנוסה (דף לח:) דאהנך דאמרן לעיל יקיים קאמר דלכתחלה לא יכנוס: **מתה אשתו מותר באחותו.** ואע"פ שקיימה לאשתו משנתגייר דבן נח לא החזר על אחותו דגימא באיס מקדושה וכו' ואחותו ממש לא הוא אע"ג דנתגיירו דגר שנתגייר וכו' ואין קרובות זה לזה: **ואיכא דאמרי אסור באחותו.** התם מפרש במאי פליגי. קתני מיהת מותר באשת אביו ואע"פ שב"ד של ישראל ממיתין עליה וכן באחותו ובאחות אביו ואחות אמו ואע"פ שאין ב"ד של ישראל ממיתין עליהם: **הא ר"מ וכו'.** תלמיד של שניהם היה דאמרי' בגמ' ביצה (ד' ג:) גבי ליטרא קליעות ר"מ אומר מ"ר אליעזר רואין כאילו הן פרודות וכו' ובגמ' עירובין בפ"ק (דף יג.) אמר ר"מ שמא את ר"ע. הא דקתני אחותו אסורה לו ואשת אביו מותרת לו ר"מ היא משום ר"א והאי דקתני חייבי מיתות נאסרו להם ולא חייבי כריתות ר"מ היא אליבא דר"ע: **על כן יעזב איש את אביו ואת אמו.** לאדם הראשון נאמר: **אחות אביו.** וכ"ש אחותו: **ודבק ולא בזכר.** דליכא דיבוק דמתוך שאין הנשכב נהנה אינו נדבק עמו: **מי שנעשה לבשר אחד.** שזרע יולא מהם שנעשה בשר האם והאב אחד בו: **יצאו בהמה וחיה.** שאין יולדין מן האדם. הני דר"ע כולהו חייבי מיתות נינהו ומינה ילף לכל חייבי מיתות אבל לרבי אליעזר לית ליה קורבה דאישות ואית ליה קורבה דאחות: **אימא לאחר מיתה.** לחייבו על אשת אביו לאחר מיתת אביו. ומשני דומיא דאמו. **אמו אמו ממש.** ולאו היינו אשת חבירו ובלאחר מיתת אביו נמי ליכא לתרוצא דהיינו אשת אביו דאוקימנא לאחר מיתה. ומשני אמו אנוסת אביו דלאו אשתו ואין כאן אלא משום אמו אפי' בחייו: אביו

אביו

מסורת הש"ס

(א) פ"א בגיותו, (ב) ע"ל האם, (ג) [בראשית כג], (ד) רש"ל מ"ז, (ה) פ"א בגיותו,

תורה אור השלם

1. עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: בראשית ב כד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נשא וכו' דלא שייך אידך כל"ל ותיבת האי נמחק:

מוסף רש"י

נשא אחותו מן האם. שנולדה בהיותה עובדת כוכבים, יוציא. ואע"ג דלאו אחותו היא, דבקטן שנולד דמי, גזירה דלמא אתי למנקב אחותו שנולדה אחריו, דבהיא איכא כרת, דלידת שניהם בקדושה ואחותו גמורה מן האם הויא כישראלית שילדה בן ובת (יבמות צח.). מן האב יקיים. שהכל יודעין דאין לא לעובד כוכבים, ואי נמי אתי למנקב בת אחיו שיולד מאשה אחרת משנתגייר לא איכפת לן, דהא לאו בנו הוא (שם). אחות האב מן האם יוציא. גזירה משום אחותו מן האם כדאמרן (שם). מן האב ר"מ אומר יוציא. דאיכא ואיכא לד אם, וחכ"א יקיים. דלא דמיא לאחות האב מן האם, דבהיא איכא למגזר משום אחותו מן האם דדמיא לה, אבל אחות האם מן האב לא דמיא לאחותו מן האם (שם צח:). ומותר באשת אחיו. ואפילו מאמו שנולד בהיותו עובד כוכבים, ולא גזור רבנן משום אשת אחיו העולד אחריו, דבקורבה גזור רבנן אבל במידי דלא אתי אלא ע"י קידושין לא גזור (שם). נשא אשה ובתה. אגר דעלמא קאי, שנשא בהיותו עובד כוכבים אשה ובתה ונתגיירו עמו, דאילו אי דעולד בקדושה לא נפיק אשה ובתה, וא"ת שנשא גיורות שנתגיירו האם והבת דלית להו קורבה דבקטן שנולד דמי, למה לי גר אפילו בישראל נמי מצי למימר הכי (שם). כונס אחת ומוציא אחת. דלא ליתי למישרי בישראל אשה ובתה (שם). מותר בחמותו. דכולי האי לא גזור רבנן (שם).

עין משפט נר מצוה

ק א ב ג ד ה מיי' פ"י ד מהלכות איסורי ביאה הלכה יג סמג לאוין קנז טור שו"ע יו"ד סימן רסט סעיף ג:

קא ו מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף ה:

קב ז מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ו:

קג ח ט י כ מיי' פ"ט מהלכות מלכים הל"ה ופי"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה י:

קד ל מ מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ו:

מפני